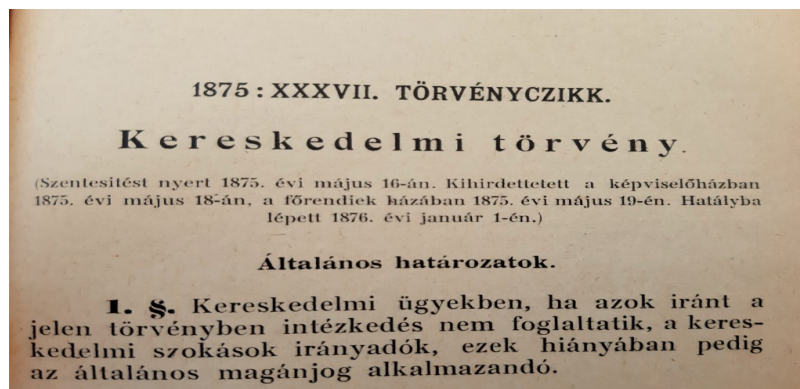

November 10-e a számvitel és a könyvelők világnapja

E nap tiszteletére emlékezzünk meg a magyar számvitel egyik fontos fundamentumáról,
a mai számviteli szabályozás elődjéről, amely a **1875:XXXVII. TÖRVÉNYCIKK**,
azaz a **KERESKEDELMI TÖRVÉNY**.

E jogszabály az akkori törvénykezés egy sarkalatos pontjának számított, hiszen keretet adott az akkor formálódó nemzeti ipar és vállalkozói világ megszilárdulásához. Ha ma áttekintjük e nagyszerű jogi mű tartalmát, akkor megtaláljuk itt a mai Polgári Törvénykönyv jogi személyekre vonatkozó részének elődjét, illetve számos egyéb olyan jogág szabályait, amelyek a korrekt üzleti kapcsolatok kialakulását és fejlődését biztosították.

Most mi – nem lebecsülve a KERESKEDELMI TÖRVÉNY egyéb gazdaságsszabályozó szerepét – a könyvvezetésre fókuszálunk.

A törvény kereskedelmi könyvekre vonatkozó részének szó szerinti ismertetése előtt szeretném felhívni a figyelmet arra, a lentebb olvasható szakaszokban olyan számviteli alapok kerültek már akkor rögzítésre, amelyek ma is – majd másfél évszázaddal később – a számviteli rend és biztonság alapkövetelményei.

NEGYEDIK CZIM

Kereskedelmi könyvek

NEGYEDIK CZIM.

Kereskedelmi könyvek.

25. §. Minden kereskedő köteles bekötött, lapenként folyó számmal ellátott és átfűzött könyveket vezetni, melyek ügyleteit és vagyoni állását teljesen feltüntetik; e mellett azonban szabadságában áll a könyvezés bármily módját s ennél bármily élő nyelvet használni.

Bevezetések a rendszerint kitöltendő helyeken hézag hagyása nélkül teljesítendők. A bevezetés eredeti tartalmát kitörlés által, vagy másként olvashatlanná tenni, valamint kivakarni, vagy oly változtatásokat tenni tilos, melyek minőségüknél fogva kétséget

25. § Minden kereskedő köteles bekötött, lapenként folyó számmal ellátott és átfűzött könyveket vezetni, melyek ügyleteit és vagyoni állását teljesen feltüntetik; e mellett azonban szabadságában áll a könyvezés bármily módját s ennél bármily élő nyelvet használni.

Bevezetések a rendszerint kitöltendő helyeken hézag hagyása nélkül teljesítendők. A bevezetés eredeti tartalmát kitörlés által vagy másként olvashatlanná tenni, valamint kivakarni, vagy oly változtatásokat tenni tilos, melyek minőségüknél fogva kétséget hagynak az iránt, vajjon az eredeti bevezetéskor vagy később történtek-e.

26. § Minden kereskedő köteles üzlete megkezdésekor leltárt készíteni, tehát ingatlan vagyonát, követeléseit és tartozásait, készpénze mennyiségét és egyéb javait pontosan összeírni és az egyes javak értékét kiüntetni, egyuttal a követelő és tartozó állapotnak egymáshozzi viszonyát kimutató mérleget szerkeszteni. E leltár és mérleg azontul minden évben elkészítendő.

Ha a kereskedő oly árutárral bír, melynek leltározása az üzlet természeténél fogva minden évben nem eszközölhető, elég ha az árutár minden második évben leltározatik.

27. § A leltár és mérleg a kereskedő által aláírandók. Közkereseti és betéti társaságoknál az érintett okmányokat minden személyesen felelős társtag aláírni tartozik.

A kereskedőnek szabadságában áll a leltárt és mérleget egy e végre rendelt könyvbe iktatni, vagy minden alkalommal külön összeállítani. Az utóbbi esetben az okmányok időrendben összegyűjtve elteendőek.

28. § A leltár és mérleg összeállításánál a javak és követelések azon érték szerint veendőek számításba, melylyel azok a felvétel idejekor bírnak.

A kétes követelések valószínű értékükben veendőek fel, a behajthatatlanok pedig lejegyzendőek.

29. § *Minden kereskedő köteles a kapott üzleti leveleket megőrizni, az általa küldötték másait pedig - másolat- vagy lenyomatban - egy másolati könyvbe időrendben bevezetve megtartani.*

30. § *A kereskedők kötelesek kereskedelmi könyveiket, az azokban történt utolsó bejegyzés keltétől számítva, legalább tíz éven át megőrizni.*

Ugyanez áll a kereskedelmi levelek, a leltárak és mérlegek tekintetében is.

31. § *Bejegyzett kereskedőknek szabályszerűen vezetett könyvei kereskedelmi ügyletekből eredő perekben rendszerint nem teljes, eskü vagy más bizonyítási eszköz által kiegészíthető bizonyítékot képeznek.*

A könyveknek ezen bizonyító ereje kereskedők ellenében a peressé vált bejegyzés keltétől számítandó tíz, nem-kereskedők ellenében pedig két évi időtartamra terjed.

Egyébiránt a fölött: kell-e a könyveknek nagyobb vagy kisebb bizonyító erőt tulajdonítani, hogy oly esetben, midőn a peres felek kereskedelmi könyvei egymástól eltérnek, ezek mint bizonyítási eszköz teljesen mellőztessenek-e vagy melyik fél könyveinek kelljen több bizonyító erőt tulajdonítani, a fenforgó körülményekhez képest a bíróság határozand.

32. § *Az oly kereskedelmi könyvek, melyekben szabálytalanságok mutatkoznak, bizonyítékul csak annyiban vétethetnek, a mennyiben a fenforgó körülmények szerint a szabálytalanságok daczára is hitelt érdemelnek.*

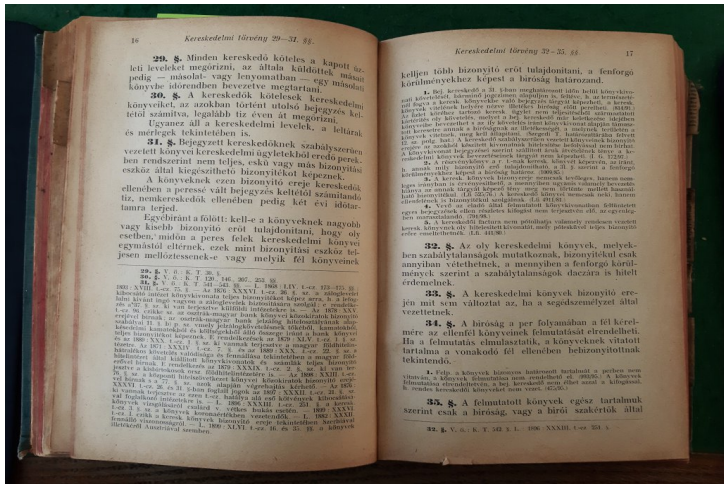
33. § *A kereskedelmi könyvek bizonyító erején mit sem változtat az, ha a segédszemélyzet által vezetettek.*

34. § *A bíróság a per folyamában a fél kérelmére az ellenfél könyveinek felmutatását elrendelheti. Ha a felmutatás elmulasztatik, a könyveknek vitatott tartalma a vonakodó fél ellenében bebizonyítottak tekintendő.*

35. § *A felmutatott könyvek egész tartalmuk szerint csak a bíróság, vagy a birói szakértők által és pedig oly esetben vizsgálhatók meg, midőn azok szabályszerű vezetése forog kérdésben.*

A perbeli ellenfélnek egyedül a peressé vált tételekre vonatkozó bejegyzéseket van joga megtekinteni.

36. § *A könyvek felmutatása egész terjedelmük szerint leendő megtekintés végett örökösödés, vagyonközösség, társasági vagyon felosztása és csőd esetében biróilag elrendelhető.*

A múlt értékeinek tisztelete a stabil jelen és a konstruktív jövő alapja!

A honlapon található írások figyelem felhívó jelleggel készültek és tájékoztatásul szolgálnak. Felhívjuk a figyelmet honlapunk jogi nyilatkozatában foglaltakra, amely szerint írásainkban szereplő információk nem helyettesítik a szakmai tanácsadást és nem szolgálnak bármely döntés vagy cselekmény alapjául, azokat a konkrét esetekben mindenki csak a saját kockázatára használhatja fel, illetve az érintett szabályok kivonatos ismertetése, értelmezése miatt nem vállalhatunk felelősséget